

Croeso i Warchodfa Natur Genedlaethol Coedydd Maentwrog

Rydych ar drothwy un o 'goedwigoedd glaw' Cymru!

A wydech chi fod y coed derw yma yn nheyrnas hynafol Meirionnydd yng ngogledd-orllewin Cymru mor bwysig â rhai coedwigoedd glaw trofannol, a'r un mor fregus hefyd?

Mae'n gartref i rai o'r enghreifftiau gorau o Goetir Derw Iwerydd yn Ewrop. Mae'r cynefin unigryw hwn yn gyforiog o fywyd gwylt ac yn werthfawr iawn i'r bobl leol ac ymwelwyr fel ei gilydd, gan gynnig harddwch ddihafl i ymlacio ynddo.

Mwsogi sy'n rhyngwladol bwysig?

Dim ond mewn ardaloedd llai y bydd llawer o'r mwsoglau, llysiâu'r afu a'r cennau sy'n addurno'r creigiâu a boncyffion y coed derw yma yn goroesi - a rhai ohonynt mor brin nes eu bod o bwysigrwydd rhyngwladol! Oherwydd yr holl law a'r ewyn dwr o'r nentydd serth, mae'r aer yn cadw'n llaith o dan gysgod y coed - gan greu coedwigoedd glaw 'ymherus' sy'n fyd-eang brin.

Gwarchodir chwech o Goedydd Derw mawr ym Meirionnydd fel Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol - a phedair ohonynt yn hawdd ymweld â hwy. Dyma un ohonynt - olin coedwig helaeth a ymestynnai ar un adeg i lawr ochr orllewinol Prydain ac Iwerddon.

Welcome to Coedydd Maentwrog National Nature Reserve

You are about to enter one of Wales's 'rainforests'

Did you know that the oakwoods here in the ancient kingdom of Meirionnydd in north west Wales are as globally important, and as vulnerable as, some tropical rainforests?

They are home to some of the best examples of Atlantic Oak Woodland in Europe. This unique habitat is rich in wildlife and highly valued by local people and visitors alike as a place of unrivalled beauty to relax in.

Internationally important moss?

Many of the mosses, liverworts and lichens which adorn the oak tree trunks and rocks here survive only in humid areas - some are so rare that they are of international importance! The high rainfall and spray from the steep streams means the air remains humid under the shade of the trees - creating globally rare 'temperate' rainforests.

Six large Meirionnydd Oakwoods are protected as National Nature Reserves - with four that are easy to visit. This is one of them - a remnant of a vast Atlantic 'wildwood' that once extended down the western side of Britain and Ireland.

Coedydd Maentwrog - Coetir derw i ddiwydiant, yn awr i fyd natur

Mae coetir derw Coedydd Maentwrog yn ymestyn ar draws llethrau gogleddol Dyffryn Maentwrog.

Gweithiwyd y lle yn rhan o ystâd Tan-y-bwlch ers y 14eg ganrif o leiaf, ac arferai'r coed hyn ddarparu pren ar gyfer mwynoddi yn yr Oes Haearn, cynhyrchu golosg ac adeiladu llongau, adeiladu tai, ac yn ddiweddarach pyst ar gyfer pyllau glo De Cymru. Byddai rhisgl coed derw yn cael ei ddefnyddio hefyd yn y tanerdy lleol i drin lleidr, a byddai'r mes yn bwydo moch a fyddai'n cael eu dychwelyd i'r goedwig yn yr hrefaf a dechrau'r gaef.

Roedd y warchodfa hefyd ar y ffordd a ddefnyddid i gludo llechi o'r chwarieli ym Blaenau Ffestiniog i borthladd Porthmadog. Adeiladwyd Rheilffordd Ffestiniog, sy'n rhedeg gerllaw, at yr union ddiiben hwn.

Mae'r derw a welwch yn awr hyd at 200 mlwydd oed. Mae'n rhyfeddol y gall coed mor fawr fyfnu mewn priddoedd mor fas â saŵl eu hansawdd.

Coedydd Maentwrog - Oak woodland for industry now for nature

The oak woodland of Coedydd Maentwrog sweeps across the northern slopes of the Vale of Maentwrog.

Worked as part of the Tan-y-bwlch estate since at least the 14th century, these trees once supplied timber for Iron Age ore smelting, wood for charcoal burning and timber for ship building, house building, and more recently pit props for the South Wales coal mines. The bark of oak trees was also used in the local tannery for treating leather, and the acorns fed pigs which were turned into the woods in autumn and early winter.

The reserve was also en route for the transport of slate from the quarries at Blaenau Ffestiniog to the port of Porthmadog. The Ffestiniog Railway, which runs nearby, was built for this very purpose.

The oaks you see now are up to 200 years old. It is remarkable that such large trees can thrive in such poor, shallow soils.

Beth i edrych amdano

Nefoedd mwsogi, llysiâu'r afu a chennau

Safwch ger y ceunant, lle mae canopi'r coed yn fwy trwchus ac mae ewyn dwr yn codi'n ddi-baid o'r nant, ac fe deimlwrch ar unwaith ei bod yn fwy llaith yno. Mae hyn yn creu amodau perffai ar gyfer 200 o rywogaethau o fwsogi a llysiâu'r afu a 120 o rywogaethau o gen, gan gynnwys cen ysbennedd llysiâu'r ysgyfaint sy'n tyfu ar goed aeddfed.

Gwyfynod ar y fwydlen i ystumod

Mae'r goedwig hefyd yn gartref gwyich i bryfed, a 286 o wahanol fathau o wyfynod bychain yn unig. Ceir digonedd o fwyd felly i'r ystumod amrywiol sy'n byw yma. Ar nosweithiau cynnes o haf, os byddwch yn lwcs, efallai y gwelwch yr ystum pedol lleiaf prin, yn hela'n uchel ym mrigau'r goedwig.

Yn yr haf, efallai y byddwch yn ddigon bodlon yn eistedd yn un o'r llenyrc'h llonydd yn aros i'r tingochiald, y gwybedogion brith a thloriald y coed gyrraedd - y mudwyr haf sy'n nodweddiadol o 'goed derw ucheldirol'.

What to look out for

Moss, liverwort and lichen heaven

Stand near the ravine, where the tree canopy is thicker and a constant spray rises from the stream, and you will immediately feel the greater humidity. These create the perfect conditions for a dazzling 200 species of mosses and liverworts and 120 species of lichen, including the large and spectacular lungwort lichen which grows on mature trees.

Moths on the menu for bats

The woods are also a great place for insects to live in with a staggering 236 different kinds of small moth alone. This abundance provides food for the many bats that nest here. On warm summer evenings, if you're lucky, you might catch sight of the tiny and rare lesser horseshoe bat, hunting high in the woodland canopy.

In summer you may just want to sit in one of the tranquil clearings and wait for the redstarts, pied flycatchers and wood warblers to turn up - the classic 'upland oakwood' summer migrants.

tingoch redstart

cen llysiâu'r ysgyfaint lungwort lichen

ystlum pedol lleiaf lesser horseshoe bat

Beth allwch chi wneud oddi yma?

Gallwch ddarganfod Coedydd Maentwrog drwy ddilyn y llwybr cerdded cylchol drwy'r coetir, a chwilio am y cerffurtau ar y ffordd. Neu beth am ddiilyn y llwybr dolan i orsaf Tan-y-Bwlch lle gallwch barhau a'ch antur ar Reilffordd Ffestiniog.

What can you do from here?

Discover Coedydd Maentwrog by following the circular walk through the woodland, keeping an eye out for the sculptures along the way. Or follow the station link path to Tan-y-Bwlch station where you can continue your adventure on the Ffestiniog Railway.

Lleoliadau Coedydd Derw Meirionnydd | Meirionnydd Oakwoods Locations

www.cyfoethnaturiol.cymru
www.naturalresources.wales
0300 065 3000

Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n rheoli'r Warchodfa Natur Genedlaethol hon; rhannau o gefn gwlad lle mae enghreifftiau arbennig o gynffinoedd a bywyd gwylt Prydain wedi'u gwarchod.

Natural Resources Wales manages this National Nature Reserve (NNR); areas of the countryside where special examples of Britain's habitats and wildlife are protected.

GWYBODAETH MEWN ARGYFWNG: Ffôn 999 a gofyn am yr Heddlu. Lleoliad Presennol: Maes Parcio Llyn Mair - Cyfeirnod Grid AO: SH 653 413

EMERGENCY INFORMATION: Phone 999 & ask for Police. Current Location: Llyn Mair Car Park - OS Grid Reference: SH 653 413

ER EICH DIOGELWCH:

- Rheilffordd gul a threnau am - peidiwch byth â cheredd ar y cleddau.
- Llethrau, clogwyni a chreigiâu serth - gwisgwch esgidiau addas, cadwch at y llwybrau a chymerwch ofal.
- Llwybr serth ac anwastad o orsaf Tan y Bwlch ar ochr ddywreiniol yr arfon - ewch ar hyd y llwybr hawdd os ydych chi amser - ochr orllewinol yr arfon.

Dilynwch y Cod Ceŵn Gwlad: Parchwch, Diogelwch a Mwynhewch gefn gwlad. Gobeithio y mwynhewch eich ymweldd.

FOR YOUR SAFETY:

- Narrow gauge railway line with frequent trains - never walk on the railway track.
- Sleep slopes, cliffs and crags - wear appropriate footwear, keep to paths and take care.
- Steep path with uneven surface from Tan y Bwlch station on the eastern side of the river - use the easy linear route if in doubt - western side of river.

Follow the Countryside Code: Respect, Protect and Enjoy the countryside. We hope you enjoy your visit.

